

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LOS GRANS CARNAVALS D' EUROPA
NIZA

La vanguardia de la cabalgata.

CRONICA

Dintre de una casa de Madrit, l'altre dia va sonar un tiro. Esbrinada la cosa va resultar que 'l caixer de un garito s'havia barrotat els fonsos, y l'amo del establiment, en la impossibilitat de treurer los comptes clars, volia arreglarli 'ls *comptes*.

Es un joch com un altre qualsevol. Qui apunta ab un duro, qui apunta ab un revólver. Los jugadors apuntan á la sota, al rey ó al caball: los empresarios de las timbas apuntan al caixer... y disparan.

La casa estava, en lo moment del succés, sumament concorreguda, y no obstant asseguran que la justicia s'veurá molt apurada pera trobar testimonis que declarin sobre un fet que desde 'l carrer va sentirse y del que s'ha ocupat tota la premsa: los únichs que podrien declarar son los jugadors, y es sabut de sobras que 'ls de la classe ab la justicia no hi volen *jochs*.

No sé si á Barcelona succehirá al millor dia una cosa per l'istil.

Y per expressar dupte aquest que naix de la presunció de que aquí també s'juga, apelo al testimoni del periódich madrileny *La Justicia*, qu' en son número del divendres 21 de febrer, baix l'epígrafe *Sobre el tapete*, publicava uns parrafets del tenor següent: (1)

«El mal no existe solamente en Madrid, donde hay un Peña Ramiro á quien por lo visto no preocupan poco ni mucho estas *pequeñeces*: si se tratara de su dimisión de gobernador, ya sería otra cosa. Lo peor es que, según nuestras noticias, se juega en casi toda España, y muy especialmente en la capital del principado, cuya provincia está regida por el Sr. Toledo, ex-abogado de la célebre Trasatlántica.

»De los datos que nos han sido facilitados, se desprende que en Barcelona se juega en la Rambla del Centro, Rambla de las Flores, Rambla de Cataluña, Rambla de Santa Mónica, y todas las ramblas, calles, plazas y plazuelas allí existentes. El Sr. Toledo, ex-abogado de la Trasatlántica, gobernador civil, persona de circunstancias y demás, imitando á nuestro celoso gobernador, sin duda no se halla enterado de lo que en su jurisdicción ocurre, cuando consiente que en forma tan escandalosa se maltrate á Jorge á fuerza de tirones de oreja. Por piedad, tan solo por piedad, el Sr. Toledo, ex-abogado de la Trasatlántica, etc., etc., debiera adoptar medidas encaminadas á impedir lo más posible la propagación de tan execrable vicio.»

*
**

Si es cert lo que suposa *La Justicia*, si es cert que s'juga á la Rambla del mitj, á la Rambla de las Flors, á la Rambla de Catalunya, á la Rambla de Santa Mónica y á totas las ramblas, carrers, plassas y plassetas aquí existents, haurá de confessarse que Barcelona, la culta Barcelona, la morigerada Barcelona s'ha convertit actualment en un inmens garito.

Y actualment Barcelona está regida per l'Excelentíssim Sr. D. Valentí Sánchez de Toledo, ex-advocat de la célebre companyia Trasatlántica, y protector decidit de la piadosa Associació dels Pares de familia.

Si li retrayém aquestas condicions no es pas per mortificarlo, sino per picarli l'amor propi. A veure si D. Valentí s'decideix á fer una *valentía*.

*
**

Jo no voldria creure, per mes que m'ho juessin

(1) Los reproduheixo en castellá porque 'l Sr. Sánchez de Toledo no tingui necessitat de ferse'ls traduhir. Com se tracta de joch podrien ferli la patota.

lo que aseguran molts, que s'empenyan en relacionar la tolerancia del joch ab la política.

Diuhen los que tal suposan que dels garitos surt la flor y nata dels tupinaires electorals: que alrededor de la taula verda s'reuneixen los homes de mes empresa y de mes brahó per treure de compromisos á qualsevol govern empenyat en guanyar unas elecciones á tota costa: que 'ls que están acostumats á las agitadas peripecias de las timbas son gent per tot, lo mateix per organizar rodas d'electors de cama-ma, que per volcar lo tupí, que per fer aquells jochs de mans estupendos que deixan ab un pam de nás als prestidigitadors mes famosos...

Tot aixó diuhen; pero jo no ho puch creure, perque 'l cos electoral está tan adormit, que no es necessari apelar á tals recursos per treureli no la camisa, sino hasta, si convé, la pell de l'esquena sense despertarlo.

Altres, mes donats al esperit d'empresa, calculan lo que pot produhir l'industria del joch una mica ben administrada. Y al efecte retreuhen la conducta de un gobernador de Madrit que recullia cada mes sis ó set mil duros dels garitos y 'ls repartia á las casas de beneficencia. Ell mateix vá confessarho, y hasta 'm sembla que vá donar comptes de l'inversió dels diners del vici, per justificar la seva tolerancia ab un delictes que 'l Códich califica y castiga en algúns dels seus articles.

Sobre 'l particular se 'm figura que si aquí algú cobrava també invertiria aquestos fonsos en atencions benéficas, y que no s'faria 'l reparto tan ocultament que no se'n enterés tothom ó quan menos las casas de beneficencia favorescudas... ¡Vaja, que de una manera ó altre se sabria!...

*
**

Y no obstant, la noticia de que á Barcelona avuy día s'juga desafortadament y ab la major impunitat, corre de boca en boca, y 'l párrafo de *La Justicia* que deixo copiat ho corrobora.

Y ab tot y aixó la premsa generalment calla.

Jo 'm permeto, ab tot lo respecte y la consideració que 'l companyerisme m'inspira, posarli 'ls dits á la boca, perque 'm sabria greu que á propósit del seu silenci algú recordés aquells versos:

«Ese gallo que no canta
algo tiene en la garganta.»

No vull ofendre als meus companys de professió creyantlos capassos de faltar als debers que 'ns imposa á tots los qu' escribím pel públich lo nostre carácter de centinellas avansats de la pública moralitat.

Mes que á una complicitat impossible, deu atribuirse aqueix silenci á descuyt, á olvit, á ignorancia, tal vegada á que 'ls variats successos que sollicitan l'atenció constant dels periodistas no 'ls hi permeten veure aqueixa plaga del joch ensenyorida de la capital de Catalunya, algunas vegadas perseguida; pero may vensuda enterament; algú cop segada per una que altre autoritat gelosa; mes pera rebrotar desseguida, á la primera sahó, com la mala herba.

Y ara que tots están degudament advertits, crech que sonará una veu que digui:

—No vá más.

*
**

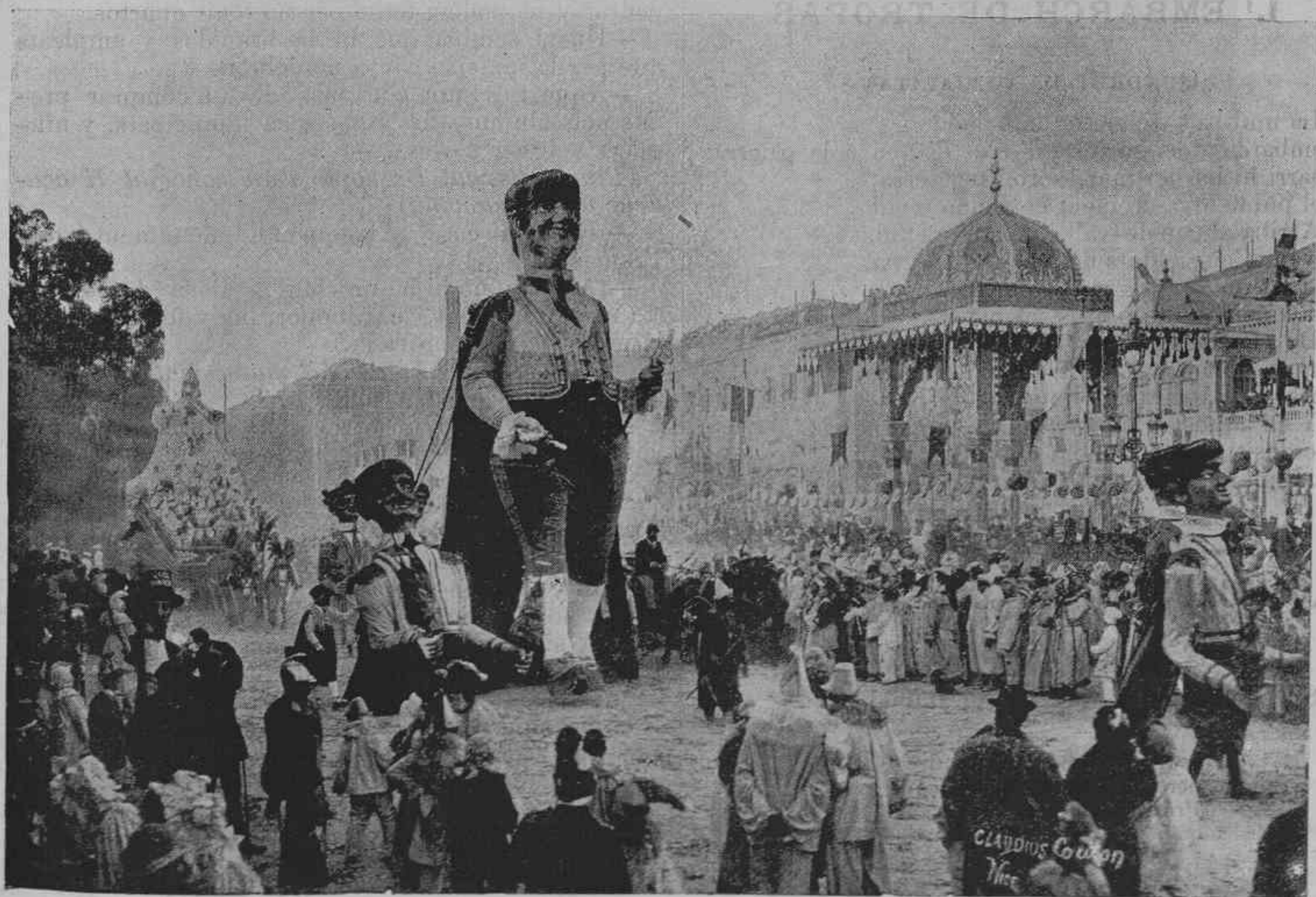
Lo joch queda descubert.

Y 'm sembla que qui pot y deu impedirlo, perque aquesta es la seva obligació, empleará millor sas energías dedicantse á tan plausible objecte, que no fentse intérprete de las moixigaterias dels pares de familia, alarmats perque un grupo de senyoras pretenen establir una associació dedicada á la propaganda del lliure pensament.

CARNAVAL DE NIZA

Lo carro del *Caragol*.

Lo rey d' aquest any.—S. M. CARNAVAL XXIV.

CARNAVAL DE NIZA

Lo gran carro *El corral*.

Los verdaders *pares de familia* son los que tenen fills propensos á perdre 'ls diners, l' amor al treball y hasta tal vegada l' honra en los trenca-colls dels *garitos* y las escabrositats de las *timbas*.

P. DEL O.

L' EMBARCH DE TROPAS

QUADRET D' ACTUALITAT

La multitud espera agombolada
l' embarch dels sorjes qu' han d' aná á la guerra;
xibarrí hi ha per mar, soroll per terra;
y el públich va creixent com una onada.

Arriba al cap-de-vall l' hora esperada;
ja venen els soldats de sort tant *perra*;
en tant un barco gruny com una berra
y la música romp entussiasmada.

De *¡Viva Espanya!* crits sonan per l' aire;
homes, donas, y noys frenétichs xillan,
fentse de patriotisme un gran derrotxe.

Y en aquestos moments, un trinxeraire
que desitja saber l' hora en que *guillan*,
d' algun entussiasmat *pispa* 'l rellotje. (1)

ROSSENDO PONS.

LO MONUMENT DE DON FRANCISCO

¿Cóm va naixer l' idea?

Sis ó set regidors estaven enrahonant.

(1) El sonet no valdrá gaire
pero á mí car m' ha costat.
Prou li consta al trinxerayre
que l' escriurel m' ha inspirat.

—Sembla que á la caixa municipal no hi ha un céntim.

—Y la veritat es que 's necessitan indispensablement diners pera una infinitat de cosas!...

—Aixó de la plassa de Catalunya está empantagat, precisament per falta de fondos.

—Hi ha una pila de carrers que s' haurían d' empedrar y no podém ferho per no tenir quartos.

—Hasta sembla que hi ha brigadas y empleats que per la mateixa causa no cobran.

—Aquest día una comissió anava á comprar premis pels alumnos de las escolas municipals, y ningú va volguer fiarlos...—

(*Pausa llarga. De sopte á un concejal li acudeix un pensament:*)

—¿Fem una cosa? ¿Aixequem un monument á don Francisco?

—¡Ara que no hi ha un clau! ... ¡Bona idea!—

(Y, naturalment, sent inoportuna y fora de lloch, la proposició es aprobada.)

¿De qué ha de sé 'l monument?

Cada regidor hi diu la seva.

—Jo—manifesta un—trobo que hauría de ser una cosa sólida, revinguda, de confiansa.

—Femlo de pedra.

—Millor sería de ferro.

—Se rovella fácilmente y s' ha de fer pintar ab molta freqüencia.

—Jo 'l faría de tela metálica, perque al mateix temps pogués servir de gabia per alguna bestiola.

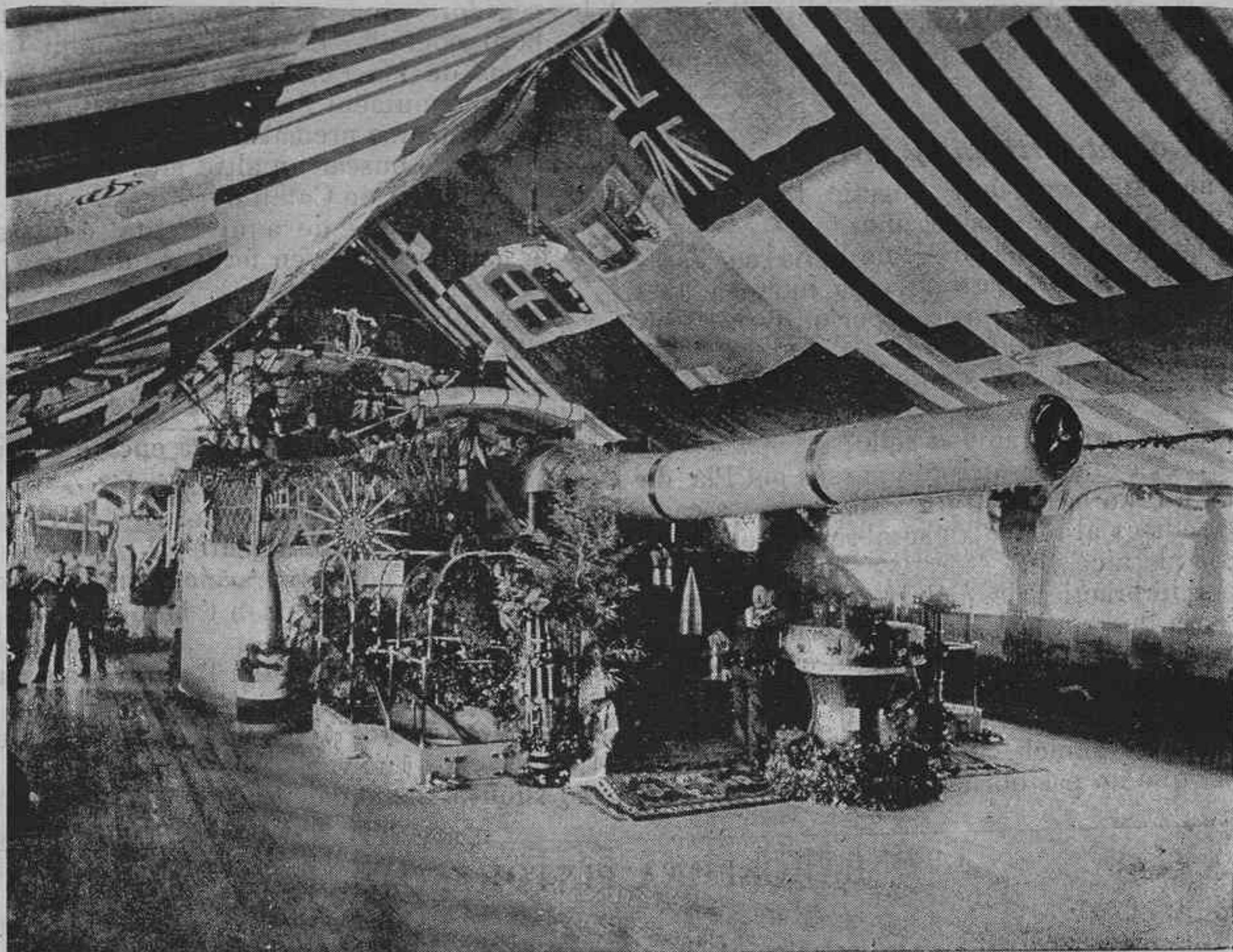
—¿Y si 'l fessim de cartró, una cosa de *quita-y-pon*, que á la nit y 'ls días de pluja pogués desarse?...—

Sobre aquest punt, los concejals per ara no han pres cap acort.

¿Ha d' haverhi estatua?

La unanimitat ha sigut complerta: tots los regidors han opinat lo mateix:

CARNAVAL DE NIZA

Ball donat durant las festas, pels mariners italians.

La sala de ball, improvisada á bordo d' un acorassat.

—La estatua es imprescindible.—
 Pero ¿cóm ha de ser aquesta estatua? ¿de quina manera, en quina actitud s' ha de colocar?
 Aquí han tornat á comensar las barallas. Tants concejals, tantas opinions.

—Jo crech que se l' ha de representar en actitud meditabunda....
 —¿Com aquell que busca quartos?
 —Sobre tot que se li vejin bé las patillas....
 —¿No estaria bé que 'l fessim tot cubert de creus?

—Potser estaria millor col·locat en actitud d'empenyar-se l'honra de Barcelona.

—Jo voto perquè l'posém *tirant* un discurs.

—Lo més propi és representarlo menjant...—

No hi ha res resolt encare; però això de ferlo menjant, sembla qu'és lo que més engresca a la corporació.

¿D' ahont surtirán las missas?

Al tocar aquest aspecte de la qüestió, tots los caps se baixan y tots los nassos s'arrufan.

Desde luego, casi ni cal dirho: no hi ha cap regidor qu'estigui disposat a gratarse la butxaca. Las dels altres, *santo y bueno*; però ¿per quin procediment s'ha de fer la *sangría*?

—¡Si establissim un sello denominat *sello monumental!*...

—¿A qué l'aplicaríam aquest sello?

—¡A tot!... A cada persona que passés pel Plá de la Boquería, a cada barceloní qu'estornudés, a cada senyora qu'entrés al teatro ab sombrero, a cada vequí que surtís al balcó...

—Aixó es impracticable. Pel Plá de la Boquería no hi passaria ningú, la gent no estornudaria, las senyoras anirían al teatro sense res al cap y 'ls vehins no mes guytarian per la finestra...

—Donchs fem una cosa: obrím una suscripció.

—Es lo més económic. Sempre val més obrir una suscripció... que no pas obrir lo portamonedas.

¿Ahont s'emplassará 'l monument?

Si pogués ser al mitj de la plassa de Sant Jaume, los regidors creurían haver escullit lo millor puesto; però com alló es un lloch de molt tránsit y 'ls cotxeros de las *Condals* y *Catalanas* van tant de boig, lo monument faría nosa y hasta correría perill d'escrostonarse prematurament.

Hi ha que buscar un altre siti.

—¿La plassa de Catalunya?

—No. Allí, fins de aquí trenta ó quaranta anys no hi ha que pensar en ferhi res definitiu.

—Posémlo a la Gran-Vía.

—Semblaría un personatge de sarsuela.

—Al mitj del mercat de Sant Joseph...

—¡Tampoch! Un marqués no pot instalarse en semblants plassas...—

La discussió d'aquest tema encare continúa.

¿La nostra opinió?

La dirém ab tota franquesa.

¿Ha de ferse 'l monument?

Sí: siquiera pera distracció y entreniment de las personas que no coneixían l'home.

¿Cóm ha de ser?

¡Barato, senzill, baixet: a l'altura dels seus mérits.

¿Fondos pera construhirlo?

Los seus protegits los poden afluixar. Que l'honrin mort, los que van explotarlo en vida.

¿Ahont s'ha de col·locar?

BARCELONA PINTORESCA

—¡Pero por Dios, senyó alcalde!
—Calla, que 'ns divertirém.

—¿No comprende V. que el pueblo después dirá que chuguém?

Al Parch, davant mateix de la gabia dels micos. En lo sócol del monument s'hi ha de posar una inscripció que digui:

«Desde l' interior d' aquesta gabia, quaranta micos te contemplan.»

A. MARCH.

SOBRE L' INVENCIO ROENTGEN

—¿Quin concepte 'n té, Climent, d' aquest invent tan estrany que ha trobat un alemany?

—Senyoreta; ¿quin invent?

—Per molt que vagi abrigada á retratarme, 'l *cliché* sortirà veyéntsem bé fins als ossos retratada.

¡Al qui fá invents tan ruins, lo tindrian de fé á trossos!

—¡Ja es massa, ja, fins als ossos!

¡Si no 's fiqués tan endins!....

PAU BUNYEGAS.

LAS CANTANTS DELS CONCERTS NICOLAU

Nostres llegidors saben ja que la senmana entrant segurament el dijous dia 5 de Mars, se donará en el Teatro Lírich, el primer dels grans concerts en los que 'l mestre Nicolau exposará bona part de la celebrada tetralogia de Wagner «L' Anell del Nibelung.»

Pera portar á cap aquesta bella empresa musical, en Nicolau conta ab quatre cantants de primera, grans coneixedors de la música wagneriana, entre 'ls quals hi ha duas sopranos, quals retratos doném en aquest número

La primera que cantarà en los concerts es

MLLE. ELEONORA BLANC

francesa de naixement, primer premi de cant del Conservatori de París per unanimitat, y cantant molt arlaudada en los concerts de dit Conservatori y en los de Colonne y D'Harcourt, ahont ha cantat el «Fidelio», la «Missa» y la «Novena Sinfonia» de Beethoven; el «Taufhäuser», «Los Mestres Cantors» y «L' Or del Rhin», de Wagner; el «Requiem», de Gounod; el «Faust» y la «Geneviève», de Schu-

mann y moltes altres obras musicals de las de mes bon gust. Al sortir de Barcelona haurá d' anar á Bruselas á cantar l' «Alceste» de Gluck y després á París per «El Crepúscul dels deus» de Wagner.

Després cantarà en los concerts Nicolau.

MME. JANE MARCY

filla de Bèlgica, artista de rassa; son pare era ja un violinista de cap de brot y ella es, además de cantant, una bona pianista. Mes especialment donada á la música de teatro, en la Gran Opera de París y en el Teatro de la Moneda de Bruselas ha cantat ab gran aplauso, entre moltes obras del repertori modern, la «Gwendoline» de Chabrier, «L' or del Rhin» y «La Walkyria», «Lohengrin» y altres obras de Wagner. En los concerts Lamoureux ha cantat sis vegades diferents la *Gran Escena final* de «El Crepúscul dels deus», que també cantarà ara en els concerts Nicolau, y quatre el *Duo del Prólech* de la mateixa obra que també 'ns farà conèixer ara 'l mestre catalá. Mme. Marcy está contractada pera cantar aquest any las obras de Wagner en el Teatro de Beyrauth, en la Meca del wagnerisme; y ab aixó ja está dit tot quant se pot dir en elogi de la cantant belga com á bona intérprete de la música de Wagner.

Si á tot aixó s'afegeix que lo mateix Mme. Marcy que Mlle. Blanc son duas donas guapas, lo que 's diu guapas de debó, no tindrà res d' extrany que 'l Teatro Lírich se vegi plé de gom á gom: uns hi anirán per la bona música y altres per las bonas... formás.

ENTRE POCH Y MASSA

Sembla que aquell Sr. Manzana, ó Manzano ó no sé com, qu' en una reunió del Circo Equiestre va prohibir l' us de la llengua catalana, ha fet cria.

Cada día surten Manzanos petits, que ab mes ó menos dissimulo tractan de continuar la seva obra; pero ab tan poca trassa, ab tanta inoportunitat, que 'l públich ha comensat á adonarse de las sevas manobras y ha acabat per dirlos:

—¡Cuydado, senyors; no 'n fem massa!—

Perquè es aixís mateix. N' han fet tant, portats del seu zel en favor del castellá, qu' es molt possible que 'l tret els surti per la culata y que ab las sevas intemperancias y ridículas pretensions treballin, sense donarsen compte, en pro de la llengua catalana.

Un dia arman un escándol perque en Guimerá fa un discurs en catalá al Ateneo.

—¡Qué l' agafin! ¡qué l' lliguin! ¡que l' fusellin!
—criдан los *petits* Manzanos, com si l' autor de *Maria-Rosa* hagués comés un crim horrible, digne de ser explicat als *padres que tienen hijos*, en un romanso castellá.

Y es que aquests senyors son aixís. A n' ells los té sense cuydado que l' mon se 'n vaji á can Pistras y que las majors calamitats afligeixin á la patria....

¡Qué succeheix aixó!.... Bueno.

¡Qué passa alló!.... Bueno.

¡Qué 'ns han fet alló altre!.... Bueno.

Lo que á n' ells los desespera y 'ls treu de tino es que á Barcelona s' enraioni en catalá. ¡Aixó si qu' es terrible! ¡Aixó si que per tots los medis imaginables s' ha de combatre!

Ara han descubert un' altra cosa, que pinta al viu tota la *perversitat* dels catalanistas.

S' ha observat que la banda municipal, al anar á despedir á las tropas que van á Cuba, may toca la marxa del *Cádiz*.

¿Per qué? ¿A qué 's deu aquesta significativa eliminació?

Tot prové de que en *la lletra* de la famosa marxa hi ha un *¡Viva España!*.... y 'ls catalanistas no volen corre l' perill de que l' públich, al sentir las notas, recordés las paraulas y 's posés desde aquell moment á enraonar castellá per tota la vida.

¿Els sembla si filan prim en Rodoreda y 'ls seus consellers?

O millor dit ¿els sembla si es precís ser bútxara pera anar á maliciar aquestas criaturadas?

¡En Rodoreda filibustero! ¡La banda municipal fentse instrument—ó *instruments*—de propaganda catalanista!....

¡Ah, Manzanos, Manzanos! ¡Cóm toquéu el violón!....

Pero lo mes graciós es lo que han inventat á última hora.

Per ficarse en tot, s' han introduhit en las iglesias, y ara no volen que 'ls predicadors fassin los sermons en catalá.

¿Quína rahó alegan?

Que hi ha personas que van á sentirlos, que no mes entenen el castellá....

Demá tres ó quatre xinos anirán á escoltar un sermó, y l' capellá, per complaurels, no tindrà mes remey que usar la llengua del Celest imperi.... ¿Veritat?

A mí 'm sembla que lo millor que podrien fer aquests que no entenen el catalá es apéndrel.

Y si no ho volen fer y al sentir un sermó no l' entenen, aguantarse y callar.

¿Qué fan quan están ohint missa, dita en una llengua mes difícil que la catalana?

¡Y donchs!

MA'CIAS BONAFÉ.

TONTERÍAS

M' estimavas tant y tant
y ab tant calor m' ho mostravas,
qu' entre gojós y amohinat
mes d' un cop digni:—¡Dona qu' ets pesada!
Ton amor ha ben minvat,
ara ab tothom coquetejas,
y ta conducta veyent
exclamo ab disgust.—¡Deu meu, qu' es lleugera!

Que ton amor sería etern, me deyas
en dolsas horas may per mí olvidadas;

d' aixó fa un any tan sols y ahí á una amiga que de mí va parlarte
li vas respondre:—¡Ay, ay... ¿cóm dius?... de Jespus... no caich en qui vols dir!....

Falsa ó ingrata,
olvidant á qui fou ton cel un dia
en mí no caus ¡y tant que ab mí vas caure!

Dels disset als vinticinch
del cor y del cos—vares ser honrada
paig volias amors purs
y un viure modest—tan sols desitjavas.
Dels vinticinch fins ahir
per terra 'l pudor,—pel llot revolcada,
sense vergonya has viscut
al públich tenint—ta carn arrendada.
Avuy lletja y ab molts anys
sense cap diner—y morta de gana,
sents greu y arrepeniment,
y arrasante en plor—maleheix ton ánima
lo no haver aprofitat....
¡los vuyt primers anys—quan erats tan maca!

—¡Qué grassa! diuhen al veure
tas formas exhuberants,
y jo somrich perque 'm consta
lo molt flaca qu' es ta carn.

JEPH DE JESPU.

PRINCIPAL

Dels equilibris y habilitats acrobáticas crech que ja s' ha agotat lo repertori, y no sé si aquell principi que marca que l' progrés es indefinit pot aplicarse á aquesta mena d' exercicis, que al cap de vall venen á ser sempre variacions sobre l' mateix tema.

Aixó pensava al veure la seguretad y l' primor ab que treballan los japonesos de 'n Chas Comelli. Tot lo que fan té un mérit indisputable; pero no hi ha res nou. Anys endarrera, quan no s' havia vist tant com avuy, haurian entussiasmat; avuy agradan y entretenen. L' espectacle de totas maneras resulta curiós y tant com per l' aplom, la seguretad y la limpiesa ab qu' executan sas habilitats, se fan notar per la manera vistosa ab que 's presentan arranats donant lloch á que 's recordin aquells versos del *Kikiriki*:

«Les japonais
son toujours gais.»

ROMEA

La nova pessa del Sr. Juliá Just titulada *Entresuelo primera* ha sigut molt ben rebuda. Está desarrollada ab facilitat y escrita ab soltura, y l' autor pot donarse per satisfet dels aplausos que l' públich va tributar á la seva primera obra, cridantlo además á las taulas al final de la representació.

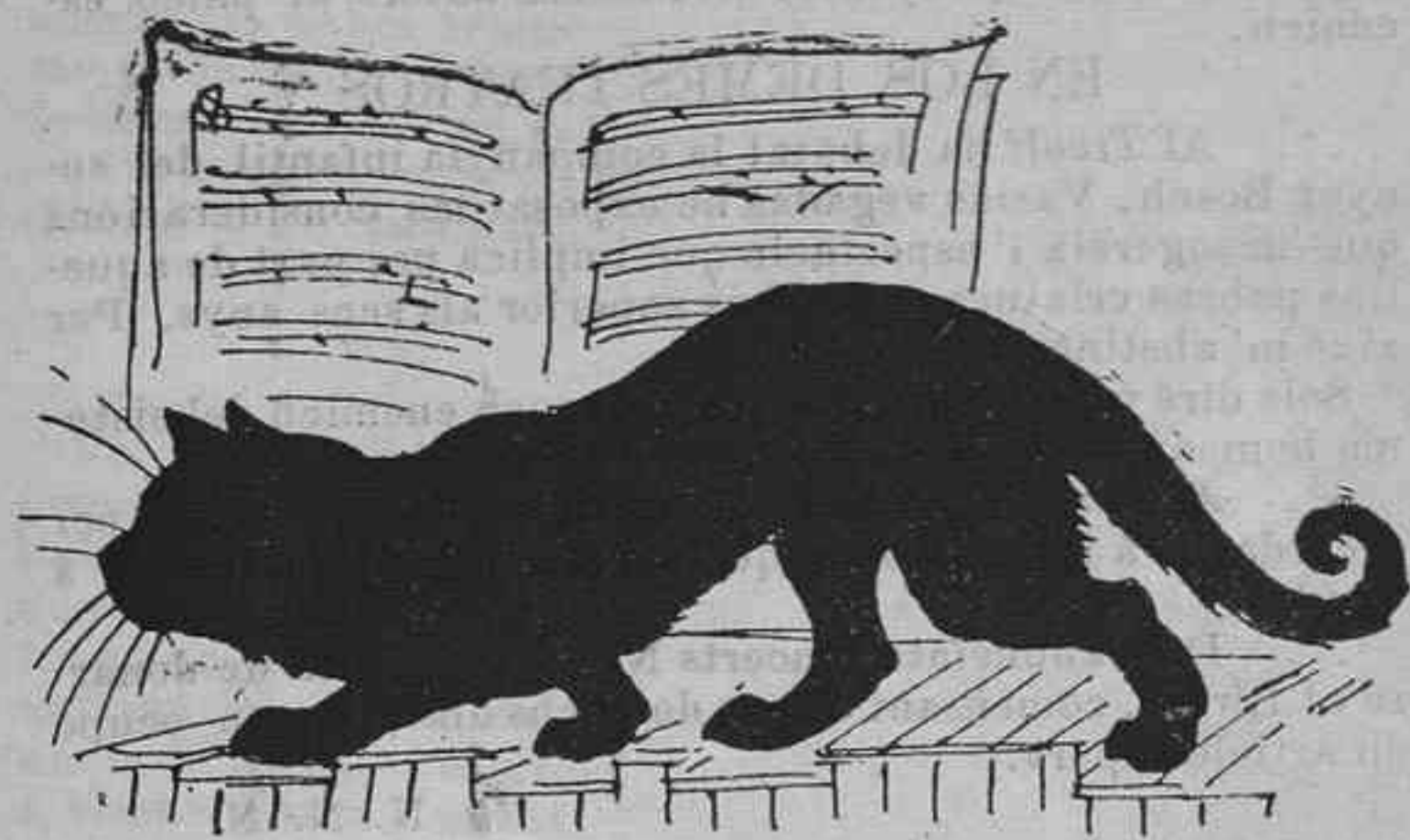
Produccions en estudi: *Las erradas del papá* de 'n Colomer y *No sempre 'l qui paga trenca* de 'n Figueras Ribot.

CATALUNYA

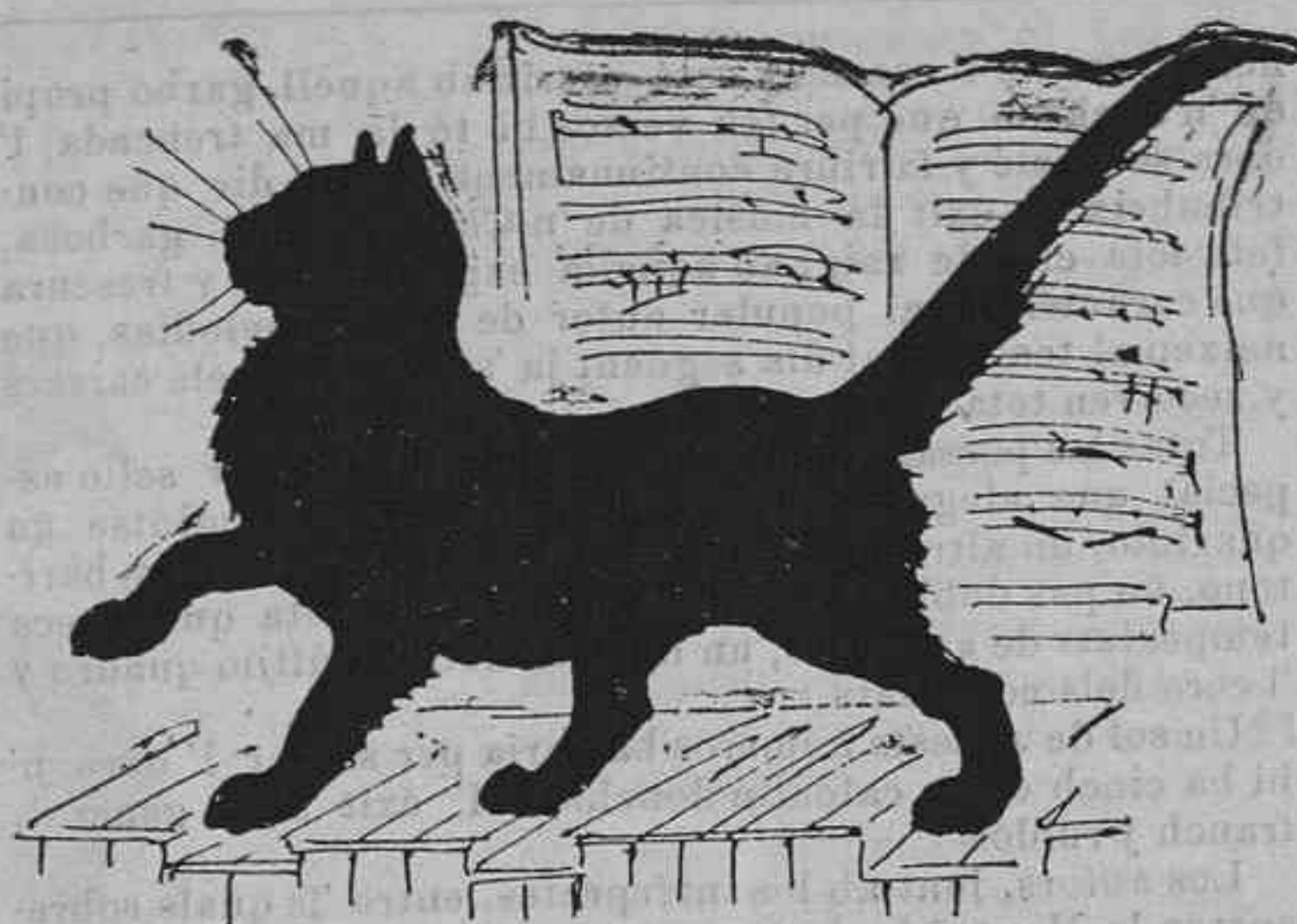
Las zapatillas constituheixen l' éxit de la senmana. Los autors van venir de Madrid expressament á emprobarlas al públich de Barcelona y aquest hauria passat hasta per descortés si no hagués agraht l' amabilitat de 'n Jackson y de 'n Chueca.

L' assumpto de l' obra es un quento ab sos punts y ribets de bufo. Un pagés castellá que á pesar de no tenirne cap ganas, se veu elevat á la diputació de la provincia, y que impulsat per la seva dona que 's pirra per figurar y per tot lo poble, se 'n va á la capital vestit de senyor, y allí fa l' paper ridícul del sigle, per qual motiu se 'n torna als seus terrossos.

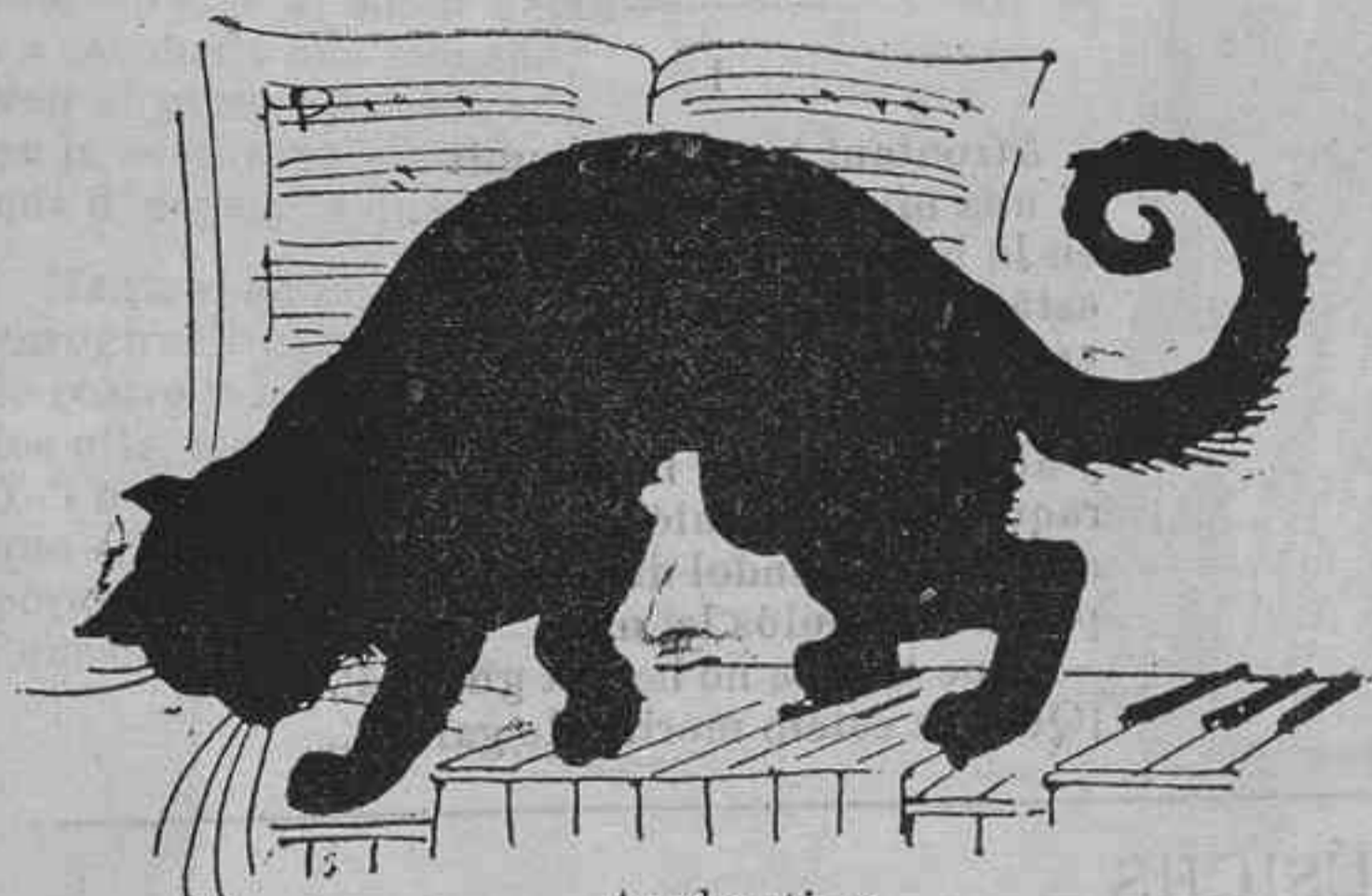
No hi ha mes que aixó; pero com está desarrollat ab co-

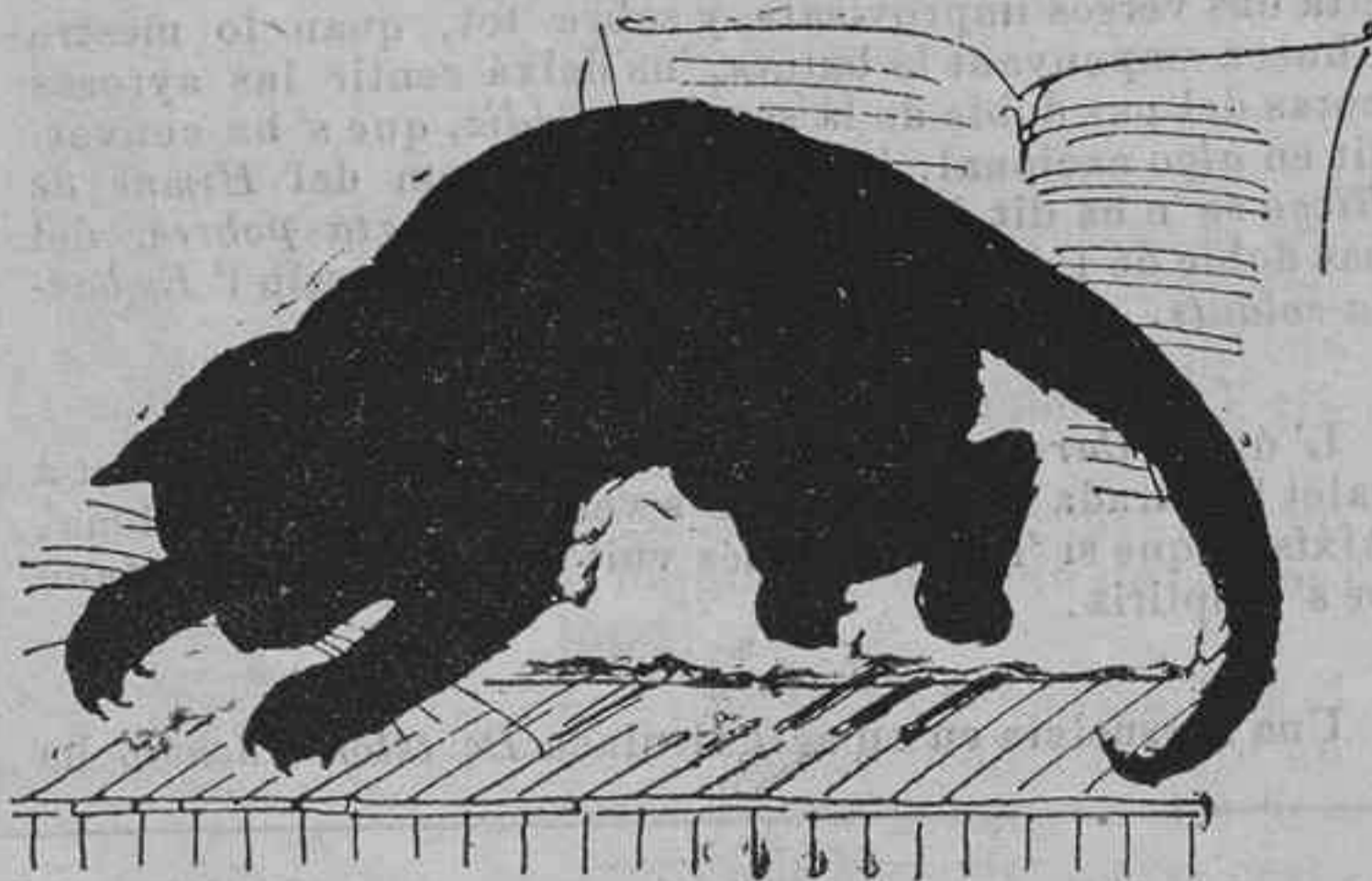
Andante moderato.

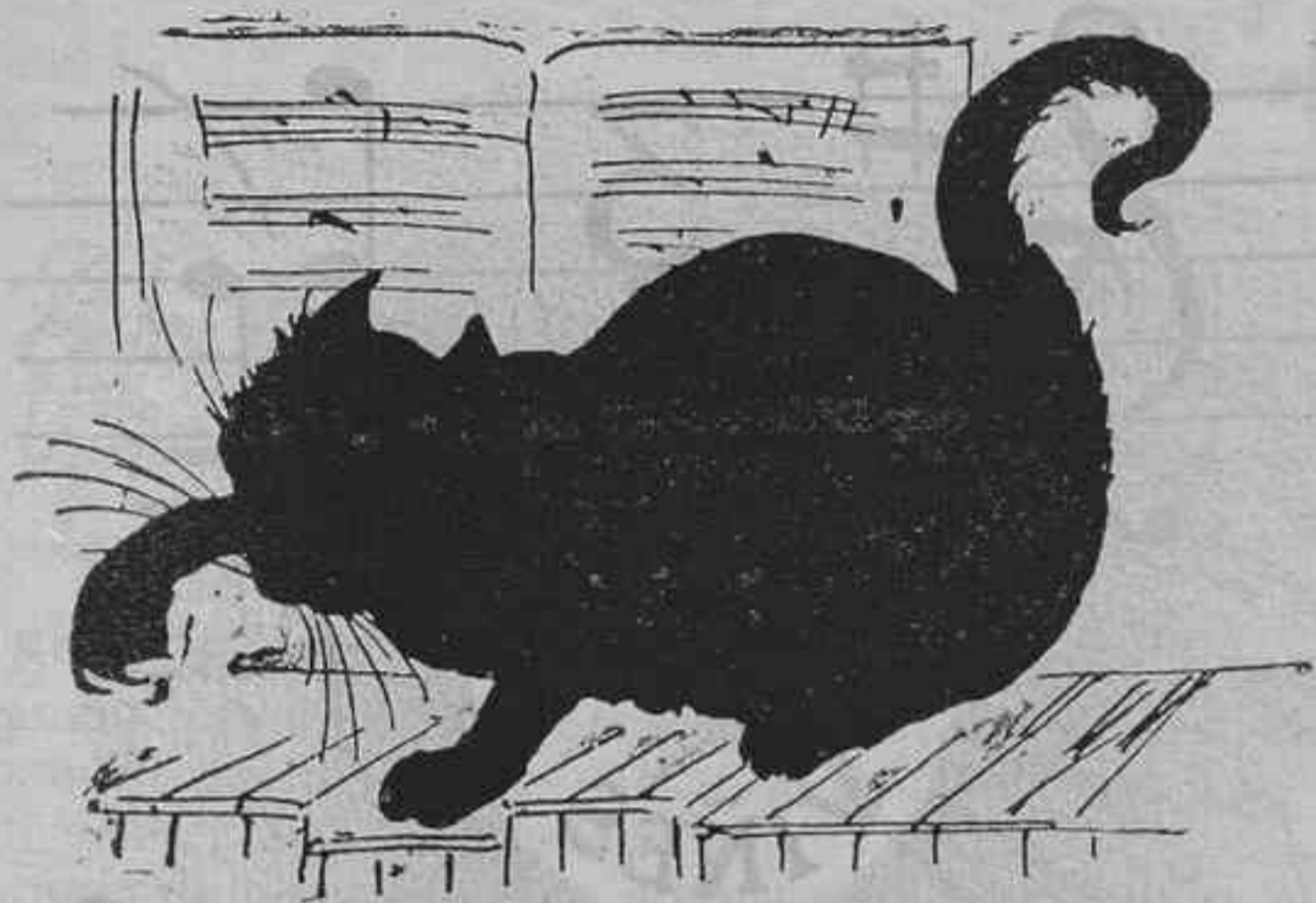
Maestoso.

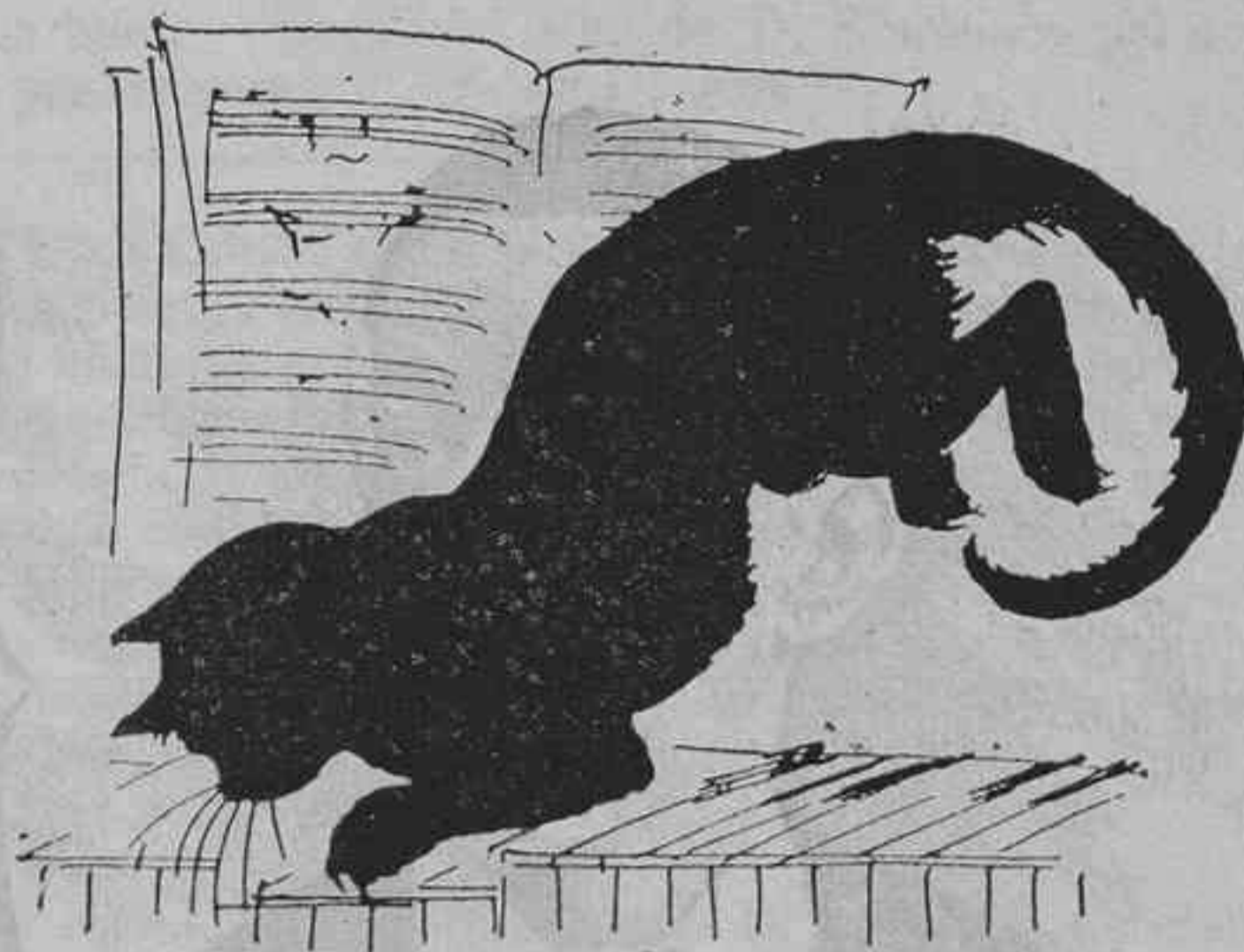
Andantino.

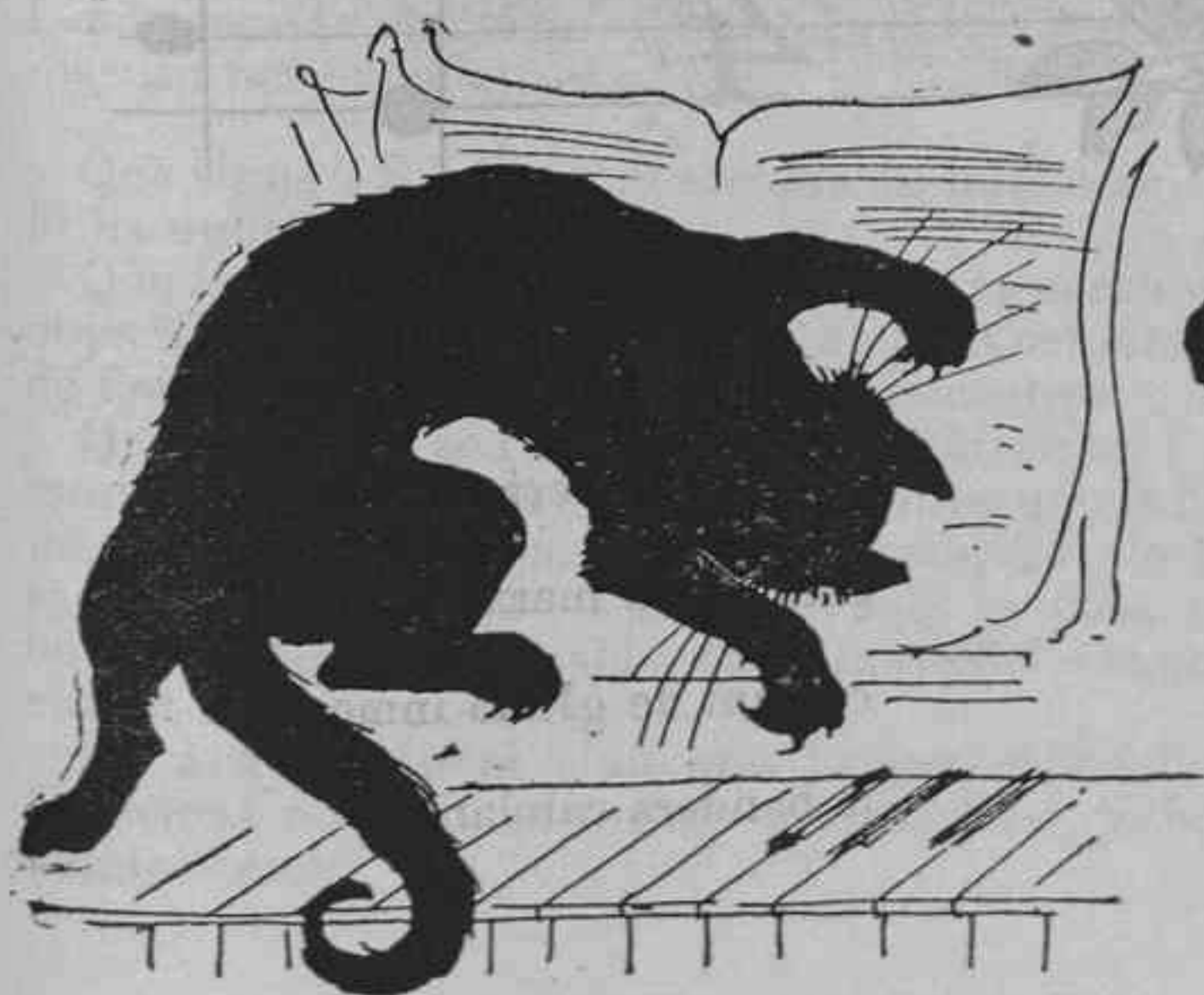
Allegretto.

Adagio con sentimento.

Adagio con espressione.

Scherzo.

Fuga final.

neixement de l'escena y está escrit ab aquell garbo propi de 'n Jackson que per fer versos hi té la ma trencada, l'obra se sosté y fa riure continuament. Inútil dir que contribuheix al éxit la música de 'n Chueca, fácil, garbosa, feta tota ella de raig, ab aquella expontaneitat y frescura que caracteriza al popular autor de tantas melodias, que neixen al teatro y al dia següent ja 's passejan pels carrers y recorren tota Espanya.

Totas las pessas tenen aquest caràcter, aquest sello especial que alegra y mou á la multitud, distingintse un quarteto, un altre quarteto corejat, un duo de tiple y barítono, un pas doble ab reminiscencias de la jota que aixeca tempestats de aplausos, un hermós duo del últim quadro y 'l coro dels convidats.

Un sol de aquests números bastaria per salvar l'obra: n'hi ha cinch ó sis, calculin donchs, si l' éxit serà general, franch y ruidós.

Los autors, junt ab los intérpretes, entre 'ls quals sobresurten la Montañés, la Guzmán, en Pinedo y en Tormo, sigueren cridats á la escena entre calurosos aplausos. Aquets se convertiren en una ovació, quan en Jackson recitá uns versos improvisats, y sobre tot, quan lo mestre Chueca empunyant la batuta, 'ns deixá sentir las ayrosas notas del pas doble de la sarsuela *Cádiz*, que s'ha convertit en algo nacional. En efecte: aixís com del *Himne de Riego* se 'n ha dit durant molt temps l' *Afarta pobres*, del pas doble de *Cádiz* se 'n podrà dir en lo successiu l' *Embarca-soldats*.

GRAN-VIA

L' ópera *Carmen*, ben posadeta y cantada notablement á ralet l' entrada es cosa que no 's veu mes que á Barcelona. Aixís es que si 'l teatro sigués vuit vegadas mes gran també s' ompliria.

*
**

Una sarsueleta en un acte titulada *De telón á dentro* ha

sigut ben rebuda, veyentse cridats sos autors al palco escénich.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Al *Tivoli* ha debutat la companyia infantil del seyyor Bosch. Varias vegadas he exposat las consideracions que 'm sugereix l' espectacle que implica per part de aquellas pobras criaturas un esfors superior als seus anys. Per aixó m' abstinch de repetirlas.

Sols diré qu' en materias teatrals soch enemich del sistema homeopátiich. Renuncio als *globulillos*.

A *Novedats*, l' *Urganda* cada nit. Ho consigno per recordarho á las personas qu' encara no l' han anada á veure.

Dels anunciats concerts Nicolau que han de donarse al *Lírich*, comensant dintre de pochos días, me 'n ocupo en articlet apart.

N. N. N.

AL MITJ DEL CARRER

I

Afrontant lo temps humit
d' una nit negra y gelada,
en lo brancal d' una entrada
está un pobre, defallit,
encorvat lo débil cos
per la miseria y pe 'l fret;
y al seu costat un noyet
raquitich, escrofulós,
ab veu que condol demana,
parant tremolós la má:
—¡Que 'l pare no ho pot guanyá!...
¡Que 'ns estém morint de gana!...

NOSTRES MÚSICHS

Un pianista sens rival,
que ab destresa soberana
emprén sa marxa triunfal,
cubrint de gloria immortal
la bandera catalana.

Pero ningú 'l pas detura;
 á sos prechs indiferent
 passa y s' allunya la gent,
 mentres la pobre criatura,
 morta de fam y de fret,
 demana y demana en vá:
 —¡Per comprá un bossi de pa!....
 ¡Miri si té un centimet!....

II

Ve carré avall, una dona
 jova encara, ab pas seguit,
 lluhint enflocat vestit
 que 'l cos gentil empresona.
 És un angelet.... caygut
 entremitj del fanch del vici
 ahont hi deixá en sacrifici
 á Venus, honra y virtut.

Al escoltá 'l trist penar
 d' aquell noyet, desseguida
 butxaqueja, acondolida
 diu:—Té. Y al aná á deixar
 en sas mans una moneda,
 veu al pare, ab la mirada
 en la seva tant clavada
 que d' esglay 's queda freda.

Mentres aquell home sent
 enrogirseli per l' ira
 lo rostre y ab desdeny gira
 los ulls, mormola:—¡Indecent!....
 Y 'l nen mirant la silueta
 que en la fosca 's pert, s' arrapa
 poruch al vell, dihent:—Papa,
 aquesta es la germaneta!....

QUIMET.

MODAS PRACTICAS

Figurí d' última hora:
 traje d' aygua, per senyora.

Los monuments s' han de
 reservar no pels que gastin
 molt, sino pels que gastin bé
 y ab profit de la ciutat, de la
 seva salut y del seu progrés.

Ja tenim un altre catalá
 ilustre: lo Sr. Sedó.

Catalá ilustre y ab lletres
 grossas va proclamarlo l' al-
 tre día *El Noticiero Univer-*
sal, publicant lo seu retrato
 seguit de un solo de bombo
 tan estrepitós, qu' encare es-
 tich mitj aixordat.

Lo Sr. Sedó es una eminen-
 cia, davant de la qual se pros-
 terna Catalunya entera. Tals
 han sigut sempre las sevas
 grans iniciativas. Los minis-
 tres de Hisenda han anat á
 beure tots en las fonts de un
 cert plan que per salvar la Hi-
 senda espanyola va publicar
 lo Sr. Sedó en la seva juven-
 tut, y sens dupte per aixó l' Hi-
 senda vá tan bé!....

El *Noticiero* lamenta que no
 l' hajan fet arcalde de Barce-
 lona....

Y nosaltres celebrém que 'l
 nou senador vitalici estigui en
 camí de ser *consogre* del se-
 nyor Peris Mencheta, si es cert,
 com m' asseguran, que ha sigut
 demanada la má de la noya
 gran de D. Francisco pel noy
 de D. Antón.

S' ha presentat al Ajuntament una proposició de-
 manant que s' alsi un monument pera perpetuar la
 memoria del Sr. D. Francisco de Paula Rius y Tau-
 let, primer marqués de Olérdola.

Será de desitjar qu' en aquest punt se desplegués
 alguna serenitat... ó mes ben dit, que no s' anés mas-
 sa depressa, convensuts de que no es la present ge-
 neració sino alguna de las que han de venir la que
 podrá apreciar degudament los mérits contrets pel
 famós arcalde barceloní, tan alabat per alguns, tan
 discutit per molts altres.

Que siguié 'l Sr. Rius un arcalde de iniciativa, no
 hi ha dupte.

Que la major part de sas empresas tingueren per
 objecte motius fútils de vanitat, de pura ostentació,
 de fanfarría buida, es cosa fácil de demostrar.

Que durant lo seu mando s' introduhiren en l' ad-
 ministració municipal vicis y despilfarros que ja may
 mes han pogut extirparse per haver adquirit lo ca-
 rácter de una malaltía constitucional, es cosa que
 ho troba Barcelona al saldar ab grans déficits lo pres-
 supost de cada exercici.

Per avuy no dirém sino que lo que més falta á
 Barcelona no son monuments, sino serietat y bona
 administració.

Dispensin si dono la noticia, no ab l' intent de in-
 miscuhirme en la vida privada de ningú; pero dadas
 las costúms que 'l *Noticiero* tracta de introduhir en
 la nostra ciutat, es digna de ser senyalada la coin-
 cidencia de aquest matrimoni en projecte ab aquell
 article tan desafortadament encomiástich.

Fins ara 'ls idilis s' havían procurat acompanyar-
 los á só de flauta, de violí y demás instruments fins
 y delicats.... Mes, per obra y gracia del *Noticiero* se
 realisan avuy ab acompanyament de bombo.

¡Música *fi de sigle!*

Sobre la famosa tómbola de la parroquia de Sant
 Pau m' escriuhen lo següent:

«Los premis qu' están á la vista son molts y de
 valor. Donchs bé, un senyor després de satisfacer la
 mitja pesseta y de haver rebut lo número (es de ad-
 vertir que no 'ls deixan treure á un mateix de l' ur-
 na) se dirigí á un senyor que apunta l' objecte de la
 sort, y aquest l' encaminá á una senyoreta perque li
 entregués un fanalet de paper, sent aixís que, se-
 gons notá després, per casualitat, li tocava un ele-
 gant quinqué que valía algunas pessetas.»

Aixó será sens dupte efecte de alguna distracció
 mística. Endossar un fanalet de paper en lloch de un
 quinqué de valor, es una mostra de humiltat que
 hauria de con moure 'l cor dels que son objecte del
 cambi, si siguessin verdaderament católichs.

Afegeix l' autor de la carta:

«Dugas noyas conegudas mevas van treure una
 máquina de cusir y una dotzena de mocadors de fil.
 Son *hijas de María.*»

SERMONS

SOBRE 'L CONFLICTE DE LA LLENGUA DE LA TRONA

¿Predicadors castellans?
Aixís es com faréu tró.

¿Predicadors catalans?
Heu de posarvos aixó.

Aixís ja no es estrany que la sortlas favoreixi. En una tómbola de caràcter religiós ¿a qui ha de favorir la sort: a las *hijas de María* ó als impiós?

¿Tingui fé l' autor de la carta.... acluqui 'ls ulls.... y no miri prim, sino á mitja edat no hi veurá.

No deixa de ser graciós un dels últims *paliques* de 'n Clarín, á propòsit dels que defensen que 'ls dramas avants que tot han de ser molt espanyols, no en lo sentit de que no estiguin traduhits, sino de que tinguin accent de alguna provincia, y sobre tot de que *acabin á punyaladas*, «que parece que es—afegeix en Clarín—lo más español de todo.»

L' obra además no ha de tenir tesis, ni idea preconcebuda, ni ha de *proposarse* res, ni de *plantejar* res, ni de *resoldre* res.... ni menos ha de fer pensar.... ¡Sentir, sentir, y res mes que sentir.... Lo espanyol en lo teatro s' ha de semblar als toros tot lo possible.

«Los toros aquí son de *muerte*—diu en Clarín—y los dramas han de serlo también. El protagonista, allá al final, brinda el *traidor*, el *rival* ó lo que fuere al público; y se vá á la suerte rematando de una buena hasta los dedos. Y palmas al *diestro*. Y ya llegaremos á los cigarros.

»Y se hablará, no de géneros y tendencias y escuelas, sino de dramas de la ganadería de D. Fulano.»

Aquestas consideracions son justíssimas y teninlas per tals las transcribím, segurs de que han de produhir lo degut efecte entre 'ls qu' están en situació de influhir en las corrents del gust del públich.

Está bé qu' en lo teatro se busqui 'l color local; pero no que 's fassi una tendencia exclussiva de la preocupació de algúns que 's figuren que una obra

es tant mes espanyola, quant mes bárbara y violenta.

No tots los espanyols reparteixen ganivetadas.... ó *sabllassos*.

També n' hi ha que pensan.... Y si aixís no siguéis ¡pobre teatro!.... O millor dit encare: ¡pobre país!....

Los estudiants de Valencia que recorregueren los carrers de Barcelona postulant pels ferits de la guerra de Cuba, recaudaren 1,700 pessetas.

Y segons *La Renaixensa* únicament n' entregaren 690, al capitá general de aquest districte, deduhintne 1,010 pera subvenir als gastos de la seva estada á Barcelona.

No comento la noticia, esperant que ho fassi *El Noticiero*, que ab tan grans elogis vá acullir

«la llegada á Barcelona de sus queridos paisanos.»

Hém vist exposat en lo *Saló Parés* un magnífich retrato de nena, de cos enter, tamany natural, dibuixat al llápis pel distingit artista D. Nicanor Vázquez, quals traballs han tingut ocasió de admirar tantas vegadas los lectors de l' *ESQUELLA DE LA TORRATXA*.

L' obra del Sr. Vázquez té verdader mérit. Sens altre recurs que 'l clar-obscur, tant las carns com las robas están magníficament modeladas y acusan la qualitat de cada element. Aquest efecte no 'l logra ni la mateixa fotografia.

L' aplaudida dama Sra. Contreras ha mort á Valencia, víctima de una afecció cardíaca.

Coneixíam á la notable artista desde sos primers passos en la carrera del teatro: era en sos principis una dama jova encantadora: figura, veu, talent, totes las condicions l' ajudavan y en los papers de la seva corda, no tenia rival.

Algún temps després de la retirada de la Boldún, á causa sens dupte de la escassés de primeras damas, la Contreras doná 'l salt y alterná ab en Vico y en Calvo, interpretant ab preferència 'l repertori d' Echegaray. La Contreras hi posá tot lo cor, tota l' ànima, mes no podía posarhi ni la figura, qu' era baixeta, ni la resistència física, qu' era escassa. No obstant, treballava plena de fé, y tal volta ab l' excés de aqueix treball molt superior á las sévas forsas anava preparant l' aniquilament de sa entranya noble, aqueixa traidora afecció de cor que l' ha portada al sepulcre quan tot just acabava de cumplir sos trenta sis anys d' edat.

¡Quin drama mes íntim y conmovedor el de una cómica que 's va matant, entregantse á un treball forsat y sobrehumá, qu' exigeix lo públich y que certs autors cultivan exclussivament!....

Echegaray no ha trobat encare un assumpto de

FOTOGRAFÍA DE LO INVISIBLE

Casi casi s' ha de dir
que 'ls secrets s' han acabat.
Desde ara no 's pot tenir
ni un sol defecte amagat.

tal naturalesa; en cambi casi 's diria que aqueix assumpto vé á trobarlo á n' ell!

Com veurán nostres lectors, en aquest número inaugurém la publicació d' una serie de *Quientos gráficos*, de un distingit artista don Apeles Mestres, que inducta blement cridarán l' atenció general.

LA ESQUELLA sent un viu plaher al emprendre aquesta publicació, que á més d' amenisar sas planas, posará en evidència que la fantasia del popular dibuixant es avuy més fecunda y poderosa que may.

De la Plassa de la Llibertat de Gracia varen desapareixer 50 metxeros Aüer.

¡Y viva la *llibertat!*

De aquest fet se n' ha parlat molt; pero á pesar del temps transcorregut sembla que no 's procura posar en clar l' assumpto.

Pero ben mirat, no hi ha qu' extranyarse'n. Si 'ls metxeros han desaparecut ¿cóm volen que s' *hi fassi llum?*

Un quentet que 's remonta al temps en qu' encare no hi havia ferrocarrils.

Anava un sacerdot á predicar á un poble y havent-seli fet nit pel camí entrá á un hostel, ahont sigué víctima de totas las calamitats imaginables, comensant per una indigestió y acabant per las xinxas.

Al matí següent al pagar lo gasto, preguntá al hostaler:

—Qué tal vá?... 'S fa negoci?

—Ay, reverendo.... Senmanas enteras se passan sense que entri á casa méva un' ànima viventa.

—Donchs, vaja, jo desd' ara m' encarrego de animar la casa. Desde demá á tothom que 's confessi ab mí li imposaré la penitencia de venir á passar una nit en aquest hostel, que, segons he pogut veure, es una especie de purgatori.

CANTARELLAS

Perque ets un xiquet hermosa
ser algo t' has figurat:
mes pensa que si bé ets guapa
en cambi no tens un ral.

J. VILLA X.

Aquell duro que vas dar-me
va resultar de llautó....
Te dispenso la brometa
perque vá passar per bó.

A. DEL SINGLOT.

Per demanarte la má
vull esperar la caló,
puig no es just que me l' entreguis
ab tants talls y panellons.

J. PEDRIUS.

Estimarme eternament
jurares, de amor perduda,
y ara passas y no 'm miras....
¡quina eternitat mes curta!

J. VILAR.

Molts l' amor el pintan cego
mes jo vós dich y no es guassa
que molts cops m' hi enamorat
y he renyit per veurehi massa.

F. RIBAS.

XARADA

I

¿QUI 'M VOL?

Per tots els diaris d' Espanya
d' aquí poch temps sortirà
un anunci ab lletras grossas
que dirá:

«Hay un joven que desea
matrimonio contraer
con alguna señorita
que su esposa quiera ser;
para más informes diri-
girse á... Fulano de tal»

(y á n' aquí hi haurá las senyas)
calle tal, número cual.

Com que ha de ser catalana
la que á dar dos dos jo vull
comenso per dí á n' aquestas
que obrin l' ull.

Si n' hi ha alguna que li apreti
la casera, pot mandar,
ara té ocasió de hu-dugas-
tersa-quart.

Jo soch fill de casa bona
no tinch avis ni papás,
y consti que no m' alabo,
ca; qu' es cas.

Que hagi trencat may cap olla
ni cap plat, ho puch ben dí,
(pro de porrons, gots y ampollas,
aixó sí.)

Tinch molta lletra.... (menuda)
cinch presentarme.... (en cenvits)
també soch molt llarch.... (de camas
y de dits.)

Hi veig de molt lluny.... (ab lentes)
vaig sempre á caball.... (dels peus)
á tothom dono.... (conversa)
si es dels meus.

Prima dos vida á cap dona
m' hi mirat.... (estant dormint)
á casa menjém pollastre....
(poch sovint).

May fumo.... (si no 'm convidan)
deutes no 'n tinch.... (mes que uns quants)
y uns quants que tinch sols me 'ls poso....
(á las mans.)

Un rellotje que 'm van quarta
lo tinch molt ben.... (empenyat,
tinch molta gana.... (de quartos)
la vritat.

A tals datos.... (y 'ls que 'm callo)
dech afegir y sostinch
que. gracias á Deu, re 'm falta ...
(del que tinch.)

Ab aixó la que desitji
tenir ab mí re... lacions,
sápiga que jo tinch sempre
pa.... nallons.

Y com tracto ab fils y betas,
la que puga tot ab mí
li daré molt fil.... y seda
per cusí.

Per lo tant, noyas bonicas,
quan l' anunci aquest veyeu,
veniu, que si soch á casa
ja 'm veureu.

Si son moltes las que 'm vulguin
proposo, en casos estrens
deixar que 'm tingan á proba
un quant temps.

J. STARAMSA.

II

Prima-invers es vegetal,
musical es ma segona
y si vols sabé 'l total
es carrer de Barcelona.

J. BRUN PIERROT.

TRENCA-CLOSCAS

SR. D. RAMON SOL

PIERA

Formar ab aquestas lletras lo nom de tres capitals d' Eu-
ropa.

PELOTARI.

CONVERSA

—Ahont vas tan demati, Anastassia?
—Cap al meu poble.
—Ay, ay, de hont ets?
—Tu mateixa hu has dit.

CINTET BRUN.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6.—Carrer de Barcelona.
1 2 3 4 3.—Nom de dona.
1 3 4 3.—Part del cos.
1 2 3.—En sent de día hu es.
1 2.—Un animal.
1.—Consonant.
2 3.—Nota musical.
6 3 2.—Un mineral.
1 3 2 6.—Un material.
6 3 2 3 6.—Poble catalá.
4 5 3 2 2 3.—Efecte d' alegría.

PEPET PANXETA.

TERS DE SILABAS

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: nom d' home.—Se-
gona: idem idem.—Tercera: teatro de Barcelona.

MIR (EL CÓMICH.)

GEROGLIFICH

QUI :: E

T I

CRI + CRI

MIN

RAFAEL RUTLLANT

Medicaments del Dr. WOOM

Aixerop lactifich per augmentarla cantitat y millorar
la calitat de la llet. Utilíssim per mares y didas.

Aixerop pectoral, pera curar tota classe de tos

Aixerop antidiarreich-estomacal, per curar las diar-
reas y malalties de ventrell.

Unich dipòsit: Aixeroperia del Dr. GENEER, Petritxol, 2
BARCELONA

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

¡¡Obra nova!! ¡¡Ja ha sortit!!

DE LA RAMBLA A LA MANIGUA

AVENTURAS D' UN RESERVISTA

PER

C. GUMÁ

ab dibuixos de **M. Moliné**

Preu 2 ralets

De venta per tot arreu.

Novedad literaria.—Acaba de publicarse

PACHÍN GONZALEZ

por D. J. M. de PEREDA. Un tomo 8.º Ptas. 3.

OBRA NUEVA

EL IMPERIO DEL JESUITISMO

Revelaciones acerca de la «Asociación de Padres de familia»

POR SU EXREPRESENTANTE D. Carlos G. de Ceballos y Cruzada,

Abogado del ilustre Colegio de Madrid.

Un tomo 8.º de más de 200 páginas 1 peseta.

LA LEYENDA DEL REY BERMEJO por R. AMADOR DE LOS RIOS

Un tomo 8.º Ptas. 1'50

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

TOMOS PUBLICADOS

Tomos

- 1.º *Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.
- 2.º — Id. — Doloras, 2.ª
- 3.º — Id. — Humoradas y Cantares.
- 4.º — Id. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
- 5.º — Id. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
- 6.º — Id. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
- 7.º — Id. — Colón, poema.
- 8.º — Id. — El drama universal, tomo 1.º
- 9.º — Id. — El drama universal, tomo 2.º
10. — Id. — El licenciado Torralba.
11. — Id. — Poesías y fábulas, 1.ª serie.
12. — Id. — Poesías y fábulas, 2.ª serie.
13. *E. Pérez Escrich*: Fortuna, historia de un perro agradecido.
14. *A. Lasso de la Vega*: Rayos de luz.
15. *Federico Urrecha*: Siguiendo al muerto.
16. *A. Pérez Nieva*: Los humildes.
17. *Salvador Rueda*: El gusano de luz.
18. *Sinesio Delgado*: Lluvia menuda.
19. *Carlos Frontaura*: Gente de Madrid.

Tomos

20. *Miguel Melgosa*: Un viaje á los infiernos.
21. *A. Sánchez Pérez*: Botones de muestra.
22. *José M. Matheu*: ¡Rataplán! (cuentos).
23. *Teodoro Guerrero*: Gritos del alma, (Desahogos en prosa).
24. *Tomás Luceño*: Romances y otros excesos.
25. *L. Ruiz Contreras*: Palabras y plumas.
26. *Ricardo Sepúlveda*: Sol y sombra, prosa y verso.
27. *José López Silva*: Migajas.
28. *F. Pi y Margall*: Trabajos sueltos (Amadeo de Saboya.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).
29. *Emilia Pardo Bazán*: Arco iris (cuentos).
30. *E. Rodríguez Solís*: La mujer, el hombre y el amor.
31. *M. Matoses (Corzuelo)*: ¡Aleluyas finas!
32. *Emilia Pardo Bazán*: Por la España pintoresca (viajes.)
33. } *Antonio Flores*. Doce españoles de brocha gorda.
34. }
35. *José Estremera*: Fábulas.
36. *Emilia Pardo Bazán*: Novelas cortas.

Elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.—Precio: 2 reales tomo.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

¿ROGATIVAS? (per F. GÓMEZ SOLER.)

—¡Qué 'n saben poch d' aixó!.... ¡Jo sí que desseguida que surto al carrer faig tronar.... y ploure!....